



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 71/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. marca 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Š. B., H., zastúpeného advokátom Mgr. R. M., H., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 6/2008 z 18. februára 2008, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Š. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. mája 2008 doručená sťažnosť Ing. Š. B., H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. R. M., H., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 6/2008 z 18. februára 2008.

Prípisom z 2. júla 2008 doručeným ústavnému súdu 4. júla 2008 sťažovateľ doplnil chýbajúcu listinnú dokumentáciu.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 30. mája 2006 podal Okresnému súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) žalobu o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru proti obchodnej spoločnosti CH., a. s., S. (ďalej len „žalovaná“). Ako jeden z hlavných dôvodov neplatnosti výpovede sťažovateľ uviedol rozpor „so Smernicou generálneho riaditeľa S-05/2003-OR.

Podľa Smernice S-05/2003-OR bod 5.7.10 Morálno spoločenské ocenenie pôvodcov V a D, ÚVz a zlepšovateľov:

5.7.10.1. Vedenie spoločnosti oceňuje pôvodcov V, ÚVz, D a ZN na základe dosiahnutých výsledkov z titulu dosahovania ekonomických prínosov v spoločnosti rôznymi spôsobmi. Okrem toho vedenie spoločnosti za inak rovnakých podmienok pre všetkých zamestnancov zvyhodňuje pôvodcov vynálezov a zlepšovateľov za riešenia, ktorými sa dosiahol prínos najmenej 1 mil. Sk takto:

5.7.10.5. Garantuje sa zamestnanosť v spoločnosti zlepšovateľom v prípade prepúšťania z organizačných dôvodov.

Z doslovného výkladu ustanovení tejto smernice jednoznačne vyplýva, že zamestnanec žalovanej spoločnosti resp. pôvodca vynálezu, ktorého riešenie má pre žalovanú spoločnosť prínos nad 1 mil. Sk, má garantovanú zamestnanosť v spoločnosti.“

Okresný súd žalobu sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 11 C 87/2006 z 11. septembra 2007 zamietol.

Podľa sťažovateľa odôvodnenie rozsudku prvostupňového súdu, že „vo funkcii, v akej bol žalobca na danom úseku pred ukončením pracovného pomeru boli ďalší dvaja zamestnanci, ktorí boli takisto zlepšovateľmi, vynálezcami, a záleží výlučne na žalovanej s kým ukončí pracovný pomer, neobstojí. Taká istá ochrana v zmysle smernice by bola poskytnutá týmto dvom zamestnancom iba v tom prípade, ak by ich vynálezcovská a zlepšovateľská činnosť znamenala pre spoločnosť prínos nad 1 milión korún. Táto

skutočnosť zo strany žalovanej nebola žiadnym spôsobom preukázaná a nie je zrejmé na základe akých skutočností dospel súd k týmto zisteniam. “.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 6/2008 z 18. februára 2008 o odvolaní sťažovateľa rozhodol tak, že napadnutý prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd nesprávne rozhodol, keď mu nepriznal ochranu garantovanú vnútropodnikovým predpisom. Namietajúc závery odvolacieho súdu týkajúce sa právnej záväznosti vnútropodnikových smerníc sťažovateľ argumentoval, že *„je vecou zamestnávateľa, ak garantuje zamestnanosť v spoločnosti zlepšovateľom, ktorých prínos predstavuje suma nad 1 milión korún slovenských a na vydanie tejto vnútropodnikovej smernice odkazuje aj kolektívna zmluva. Na základe tejto skutočnosti bol sťažovateľ motivovaný vo svojej práci aby prínos jeho vynálezu splňal kritéria, na základe ktorých by mu bola garantovaná zamestnanosť. “.*

Podľa názoru sťažovateľa *„napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach považujem za zjavne neodôvodnené a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, majúce za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu. “.*

V súvislosti s uvedeným sťažovateľ žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 6/2008 z 18. februára 2008, zrušil predmetný rozsudok krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Predseda krajského súdu sa na výzvu ústavného súdu v prípise sp. zn. 1 SprV/872/2008 z 30. decembra 2008 doručenom ústavnému súdu 8. januára 2009 vyjadril k sťažnosti, pričom navrhol, aby ústavný súd sťažnosti sťažovateľa nevyhovel s poukazom na nedostatok príčinnej súvislosti *„medzi konaním Krajského súdu v Košiciach a možným porušením základného práva navrhovateľa upraveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. “.*

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nestranným a nezávislým súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04).

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07).

Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v takomto spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

Krajský súd v napadnutom rozhodnutí najskôr poukázal na obsah odvolaním napadnutého rozsudku okresného súdu, ktorý zamietol žalobu (sťažovateľa). Okrem iného uviedol, že *„predmetom sporu je neplatnosť výpovede daná žalobcovi žalovanou z dôvodu nadbytočnosti podľa cit. ust. §-u 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce z dôvodu, že žalobca sa stal pre ňu nadbytočným v dôsledku organizačnej zmeny a zníženíu stavu zamestnancov s cieľom zvýšiť efektívnosť práce. K tejto organizačnej zmene v organizačnej štruktúre žalovanej došlo na základe uznesenia predstavenstva žalovanej č. 256/2005 zo zasadnutia predstavenstva žalovanej dňa 4. 11. 2005, ktorým bola schválená s účinnosťou od 1. 12. 2005 (č. 1. 65), ku ktorej došlo z dôvodu zvýšenia efektívnosti práce. V dôsledku tejto*

organizačnej zmeny u žalovanej došlo k zníženiu stavu zamestnancov žalovanej a teda k rozviazaniu pracovného pomeru nielen so žalobcom, ale aj s ďalšími pracovníkmi o čom svedčí aj príloha č. 1 žiadosti na prerokovanie výpovede zo 16. 11. 2005 adresovanej A. Ch., a. s. S., t. j. zoznam zamestnancov na prerokovanie výpovede (č. 1. 23, 24). Je teda nepochybné, že k organizačnej zmene u žalovanej došlo a v dôsledku nej došlo aj k skončeniu pracovného pomeru so žalobcom. Z vyššie označených listinných dôkazov vyplýva, že po tejto organizačnej zmene došlo k zníženiu stavu zamestnancov na odbore výskumu a vývoja kde pôsobil žalobca vo funkcii Špecialistu - seniora pre F. a N., keď došlo k zrušeniu tejto funkcie (č. 1. 20, 22). Tvrdenie žalobcu, že jeho funkcia zrušená nebola a že ju naďalej vykonával iný pracovník žalovanej Ing. M. v konaní preukázaná nebola. Ako vyplýva z jeho popisu práce zo dňa 1. 1. 2006 (č. 1. 11) Ing. R. M. po 1. 1. 2006 vykonával u žalovanej funkciu špecialista - technolog pre rozvoj aldehydovej chémie a ani z tohto popisu práce nevyplýva, žeby nahradil žalobcu a vykonával pracovné úlohy, ktorými bol poverený dovedy žalobca. Ani ďalšie dôkazy navrhované žalobcom, a to záznamy z laboratórnych denníkov (č. 1. 73 - 160), výpovede svedkov Ing. M. (č. 1. 163), Ing. M. B. (č. 1. 167), RNDr. I. Ch. (č. 1. 182), Ing. M. J. nepotvrdili, žeby namiesto žalobcu bol prijatý na jeho miesto Ing. M. a teda, že sa nestal pre žalovanú nadbytočným. Naopak vykonaným dokazovaním bolo jednoznačne preukázané, že na základe organizačnej zmeny u žalovanej došlo k zníženiu pracovných miest s cieľom zefektívniť jej prácu a v dôsledku toho bol skončený pracovný pomer so žalobcom výpoveďou. Je teda na rozhodnutí samotného zamestnávateľa - žalovanej, s ktorými z pracovníkov z uvedeného dôvodu skončí pracovný pomer a preto v tomto prípade neobstojí tvrdenie žalobcu, že to bolo z toho dôvodu, že neakceptoval navrhované podmienky žalovanej týkajúce sa jeho odmeňovania za ním objavené patenty a táto skutočnosť v konaní preukázaná nebola. Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, že žalovaná s ním nemohla ukončiť pracovný pomer z dôvodu organizačných zmien, pretože Smernica generálneho riaditeľa S-05/2003-OR bod 5.7.10.5 zo dňa 9. 4. 2003 (č. 1. 8) mu garantuje ako zlepšovateľovi zamestnanosť u žalovanej, pričom on je pôvodcom niekoľkých vynálezov u žalovanej vo funkcii v akej bol žalobca na danom úseku pred ukončením pracovného pomeru boli ďalší dvaja zamestnanci, ktorí boli takisto zlepšovateľmi, vynálezcami ako aj žalobca a keďže v dôsledku organizačnej zmeny došlo k zníženiu stavu týchto pracovníkov nie je možné mu takúto ochranu zo strany

zamestnávateľa poskytnúť a závisí výlučne na ňom, s ktorým z nich skončí pracovný pomer. Vzhľadom k tomu, že žalovaná nemala pre žalobcu inú vhodnú prácu v mieste výkonu práce o čom svedčí aj skutočnosť, ktorú potvrdil samotný žalobca, že v čase plynutia výpovednej doby mu poskytla platené voľno, pretože pre neho nemala vhodnú prácu tak s ním pracovný pomer ukončila. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že výpoveď bola riadne v súlade s ust. §-u 74 Zákonníka práce prerokovaná so zástupcami zamestnancov, v tomto prípade A. Ch., a. s. S. dňa 25. 11. 2005 (č. 1. 24, 25). Súd teda na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že výpoveď daná žalobcovi žalovanou listom zo dňa 2. 12. 2005 č. 6000/Da/259, ktorá bola doručená žalobcovi 5. 12. 2005 z dôvodu vyššie uvedených je platná a preto žalobu v celom rozsahu zamietol.“

Následne krajský súd poukázal na svoje zistenia a právne závery:

„Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Z cit. zák. ust. vyplýva, že výklad právnych predpisov zabezpečuje svojim rozhodovaním Ústavný súd SR. Ústavné zákony, zákony a ďalšie všeobecne záväzné právne predpisy bez ohľadu na štátny orgán, ktorý ich schválil zostávajú v platnosti s možnosťou prieskumu ich súladu s Ústavou SR. O neplatnosti všeobecne záväzných právnych predpisov by mohol rozhodnúť len Ústavný súd. V uvedenom článku v ods. 4 sa uplatňuje výkladové pravidlo, podľa ktorého je možné uplatniť toto výkladové pravidlo iba u všeobecne záväzných právnych predpisov s právnou silou nižšou ako Ústava sama. Medzi ostatné všeobecne záväzné právne predpisy patria vyhlášky, nariadenia vlády SR, oznámenia, ktoré boli publikované v zbierke zákonov.

Medzi všeobecne záväzné právne predpisy však nepatria smernice a ani smernica vydaná pod č. S-05/2003-OR (bod 5.7.10 Morálno-spoločenské ocenenie pôvodcov VaD, Úvz a zlepšovateľov) nie je záväzným právnym predpisom a je len praktickou úpravou, ktorá platí dovnútra spoločnosti Ch. a. s. S.

Keďže výpoveď daná žalobcovi podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zák. práce o rozviazaní pracovného pomeru a o jeho nadbytočnosti je zákonná a má všetky náležitosti, správne rozhodol súd prvého stupňa, keď žalobu žalobcu zamietol. Smernice generálneho riaditeľa

S-05/2003-OR zo dňa 9. 4. 2003 nemôže poskytovať a zabezpečovať zvýšenú ochranu zamestnancom než Zákonník práce vydaný zák. č. 311/2001 Z. z., lebo aplikácia § 63 ods. 1 písm. b) Zák. práce by potom nebola efektívna a použiteľná a poskytovanie nadštandardnej ochrany by bolo v rozpore so Zák. práce.

Odvolacie námietky aj so zreteľom na § 120 ods. 4 a vyhodnotenie dôkazov podľa § 132 O. s. p. súdom prvého stupňa neboli opodstatnené a odvolací súd podľa § 219 O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil podľa § 219 O. s. p.“

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je určená už spomínaným princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve.

Z toho vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Z obsahu sťažnosti vzťahujúceho sa na túto jej časť vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnymi závermi všeobecných súdov, teda s ich interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v jeho právnej veci.

V danej veci ústavný súd nezistil, že by napadnutý rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 6/2008 z 18. februára 2008 bol svojvoľný a že by jeho právne závery zasahovali do základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa názoru ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Navyše treba uviesť, že z pohľadu ústavného súdu nemožno skutkové a právne závery krajského súdu považovať za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené.

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal a rozhodoval v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci primeraným spôsobom interpretoval a aplikoval, pričom jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a z ústavného hľadiska akceptovateľné.

V súvislosti so sťažovateľovým prejavom nespokojnosti s namietaným rozsudkom krajského súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a bez znakov arbitrárnosti. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že mohlo dôjsť k ich porušeniu. Preto ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa (zrušenie napadnutého rozsudku krajského súdu), keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. marca 2009